

DROGSITUATIONEN OCH GENOMFÖRANDET AV STATSRÅDETS PRINCIPBESLUT OM DROGPOLITIKEN I VÄSTRA FINLANDS LÄN

Sammandrag

Enligt statsrådets principbeslut (22.12.1998) förebyggs användning och spridning av narkotika främst genom att påverka befolkningens levnadsförhållanden. Genom fostran och information påverkas attityderna och stöds unga att välja ett drogfritt levnadssätt. Principbeslutet betonar myndighetssamverkan och skolans roll. Den tar fram utbildning kring drogrelaterade frågor för personalen inom undervisnings- samt social- och hälsovårdsväsendet.

Antalet narkotikabrott som kommit till polisens kännedom ökade med cirka en femtedel (19 %) i länet under 2000. Ökningen var minst i de stora städerna, med undantag för Vasa och Tammerfors. De tillgripna motåtgärderna i Björneborg och i Salo syns i lägre brottsiffror.

Under 1998 och 1999 har nästan 3 % av finländarna prövat något illegalt ämne under det senaste året. De flesta hör till åldersgruppen 15 - 25 år. Enligt skolhälsoenkäten 1999 har droger prövats mest bland 15- 25 -åringar i Södra Finland, Västra Finland ligger på andra plats. Nästan varannan ungdomsverkstad har mött drogfrågor. Droganvändningen är ofta sammanhängande med annan typ av problembeteende.

Ca hälften av dem som vårdats i sjukhus för drogrelaterade sjukdomar var i åldern 15 - 25 år och av dem var nästan två fjärdedelar män. Flest vårdperioder förekom i Egentliga Finland och Birkaland, minst i Mellersta Österbotten. Användningen av intravenösa droger förorsakar de flesta C-hepatitfallen i Finland. Ökningen har varit störst i Egentliga Finland.

Före utgången av 2000 hade 93 % av länets kommuner utsett en ansvarsperson för det alkohol- och narkotikaförebyggande arbetet enligt rekommendationen i mål- och verksamhetsprogrammet för social- och hälsovården.

Det är oftast skolsektorn som ansvarar för drogupplysningen och största delen av detta arbete görs i skolorna. Förutom skolväsendet bar också social- och hälsovårdsväsendet, ungdomsväsendet och polisen sitt ansvar för upplysningen. Cirka en fjärdedel av kommunerna meddelade att de hade utarbetat anvisningar för drogupplysningsarbetet. Den mest allmänna metoden var envägsföreläsningar.

Lärarna var ofta rådlösa inför de ungas drogproblem. Under de senaste åren har antalet "servicepersonal" i skolorna minskat till följd av sparåtgärderna. Detta har lett till ett svagare socialt skyddsnät.

I länets alla kommuner har gjorts upp trygghetsplaner inom ramen för det nationella brottsförebyggande programmet. Planerna utarbetas som myndighetssamarbete, varvid det också skapas ett gemensamt delaktighetssystem. I planerna ingår ett åtgärdsprogram

för förebyggande av bruket av droger, tobak och alkohol. Socialmyndigheternas vecko-slutsjourer vid polisinsättningarna har redan länge varit en etablerad praxis i länets största städer.

I de tvärssektoriella rapporterna om utvärdering av basservicen har under flera år i rad rekommenderats kompetenshöjande åtgärder för dem som arbetar med basuppgifterna inom denna sektor. Trots detta har nästan en tredje del av dem som besvarade enkäten riktad till kontaktpersonerna för missbrukararbetet att ingenting har gjorts eller att de åtminstone inte kände till det. Ca 60 % av kommunerna hade under det senaste året ordnat utbildning kring narkotikafrågor.

Det finns brist på vårdplatser för drogmissbrukare under 18 år. År 1999 gjordes omhändertaganden på basis av droganvändningen i 10 % av kommunerna. Förutom i Tammerfors finns det verksamheter med möjlighet till sprutbyte också i Åbo, Raumo och Jyväskylä. Ca 10 % av besökarna har varit under 18 år.

Kommunerna bör grunda vårdenheter som missbrukare har lätt att komma till samt utvidga verksamheter för möjlighet till sprutbyten och på detta sätt få flera missbrukare inom ramen för vårdåtgärder och kunna förhindra spridning av allvarliga smittsamma sjukdomar.

Vårdplatser för unga drogmissbrukare bör ökas så att antalet motsvara behovet. Detta kunde ske t.ex. genom kommunernas regionala eller landskapsvisa samarbete. De rehabiliterande behandlingarna skall vara tillräckligt långvariga.

För de personer som är områdesansvariga för det alkohol- och narkotikaförebyggande arbetet i kommunerna bör ges adekvat utbildning och tillräckliga resurser. Det bör tillsättas sådana mångsektoriella arbetsgrupper för drogförebyggande arbete som stöder ansvarspersonerna i deras arbete.

För att kunna trygga kvaliteten i ungdomsverkstadsverksamheten bör det avsättas resurser och permanent personal. De ökade problemen bland unga förutsätter att personalen mångsidigt fördjupar sig i ung persons hela levnadssituation. Den sedvanliga sex månader långa verkstadsperioden är inte en tillräckligt lång period åt alla.

Kommunerna och staten bör i samverkan avsätta resurser för den klubbaserad eftermiddagsverksamhet som är avsedd åt unga i åldern 10 - 15 år och sålunda trygga långsiktigheten, kvaliteten och ett intimt samband med kommunens servicestruktur.

Allt bättre kontakter till föräldrarna förutsätter att kommunerna anvisar tillräckliga resurser för klassföreståndarverksamheten vid högstadieskolorna.

Lärarna och annan skolpersonal skall förpliktigas att delta i fortbildning kring drogfrågor. Utbildningen skall förknippas med utarbetande av skolvisa åtgärdsprogram. Elevernans möjligheter till kurators- och psykologtjänster bör ökas. Samma gäller för resurser inom skolhälsovården. Skolpersonalen bör alltid då det finns misstankar om droganvändning, göra anmälan till socialmyndigheterna enligt 40 § barnskyddslagen.